

Ліана Гоменюк

методист ДПТНЗ “Соснівський професійний ліцей”

“Самоосвіта педагогів як складова методичної роботи”

“Ти лише до тих пір здатний
сприяти освіті інших, поки продовжуєш
працювати над власною освітою”

Дістерверг

Учитель - основна дійова особа у реформуванні сучасної освіти. Змінюються орієнтири освіти – змінюється й сам вчитель, змінюється мета й завдання його освітньої діяльності. Сучасний педагог має бути готовим до змін, а тому доволі актуальною є проблема неперервної освіти, спрямованої на професійне становлення, вдосконалення педагогічної майстерності й підвищення кваліфікації..

Сучасні вимоги до педагога на перше місце ставлять систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення його теоретичних знань та практичних умінь. Отже, проблема самоосвіти стає все більш актуальною. Завдання методичної служби полягає у максимальному використанні творчого потенціалу педагогів, яких, на думку фахівців, сьогодні треба повернути від виконавчої дисципліни до дисципліни самостійного творчого мислення.

Ставлення педагогів до методичної роботи взагалі, й до самоосвіти зокрема, неоднозначне, а тому головним завданням методичної служби є створення стійкої мотивації професійного самовдосконалення. Адже, як вважає К.Д. Ушинський, "Учитель живе до тих пір, поки він вчиться, коли він перестає вчитися, у ньому вмирає вчитель”.

За словами В.О. Сухомлинського “...Немає людей більш допитливих, невгамовних, більш одержимих думками про творчість, як учителі”. Оскільки творчість – це діяльність, результатом якої є щось якісно нове, оригінальне, то мене, як методиста, турбує питання: як спонукати педагогів до самостійної творчої роботи, і як підтримувати світоч творчості, щоб він не згасав і давав плоди.

Самоосвіта... Потрібно чи не потрібно? Повинен чи не повинен? Таких запитань навіть не повинно виникати в сучасного вчителя. Адже в законі України “Про освіту” зазначено: **«Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов’язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру»**

Отже, для того, щоб навчати, вчителю самому необхідно постійно навчатись.

«Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов’язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру»

Закон України “Про освіту”

Прагнення до знань, психологічна готовність педагога до потреби навчатись, є безперечним гарантом його професійного становлення. Загальновідома істина: досягнути успіху може лише той вчитель, який постійно знаходиться на сучасному рівні знань, вільно адаптується до нових тенденцій життя. Поняття «самоосвіти» трактується вченими по-різному.

Самоосвіта – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення.

Самоосвіта - процес самостійної свідомої пізнавальної діяльності.

Систему самоосвіти вчителя можна розглядати як сукупність складових:

- Самооцінка – вміння оцінювати свої можливості;
- Самооблік – вміння брати до уваги наявність своїх якостей;
- Самовизначення – вміння вибрати своє місце в житті, суспільстві, вміння усвідомлювати свої інтереси;
- Самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання й адекватності своїм можливостям, форми самоосвіти, планувати, організувати робоче місце та діяльність;
- Самореалізація – реалізація особистістю своїх можливостей;
- Самокритичність – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи;
- Саморозвиток – результат самоосвіти.

Основними завданнями самоосвітньої діяльності педагога є:

- вдосконалення теоретичних знань, професійної компетентності вчителя;
- оволодіння новими формами, прийомами навчання й виховання;
- вивчення та впровадження в практику перспективного педагогічного досвіду, новітніх досягнень педагогіки та психології, нових педагогічних технологій;
- розвиток особистісних здібностей, професійних компетентностей.

У сучасному суспільстві постійна самоосвіта стає умовою успіху в професійній діяльності, крім того, і це особливо важливо – вона захищає педагога від інтелектуального зубожіння.

Специфіка педагогічної діяльності така, що для ефективної її організації, кожен вчитель чи майстер виробничого навчання повинен володіти ґрунтовними знаннями з предмета чи професії, педагогіки та психології, методикою викладання, мати загальний високий рівень культури, ерудиції. Цей перелік далеко не повний, але без цих знань та навичок педагог не зможе ефективно навчати та виховувати.

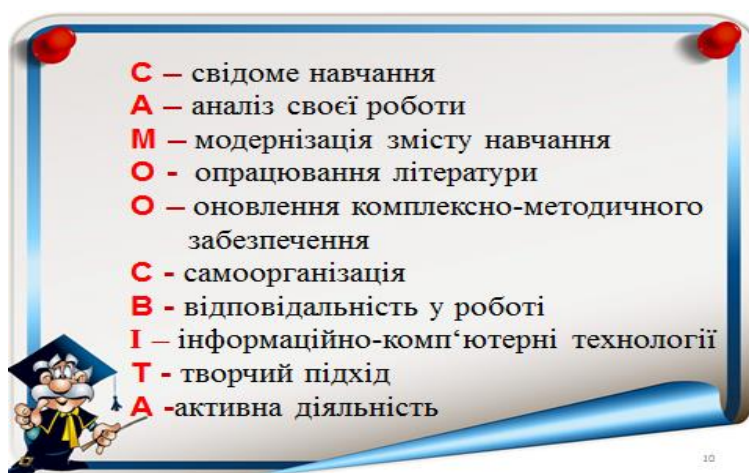
Варто звернути увагу на **основні напрямки самоосвіти педагогічних працівників:**

- професійний (предмет викладання або професія)
- психолого-педагогічний
- методичний
- правовий
- етичний, естетичний
- інформаційно-комп'ютерні технології
- охорона здоров'я
- інтереси та хобі.

Ці напрямки є обов'язковим переліком, складеним на основі посадових обов'язків педагогічних працівників. Кожен креативний вчитель здатний доповнити його власними напрямками.

З позиції креативного підходу до самоосвітнього процесу, його можна розглядати таким чином:

- С - самовдосконалення
- А - аналіз
- М - можливості
- О - організованість
- О - оптимізм
- С - самореалізація
- В - впевненість
- І - інтерес
- Т - творчість
- А - активність

Якщо уявити діяльність вчителя в галузі самоосвіти списком дієслів, то вийде: **читати, вивчати, спостерігати, апробувати, аналізувати, узагальнювати, писати і т.д. , одним словом - ДІЯТИ.**

Види діяльності, що сприяють самоосвіті вчителя:

- читання художньої, методичної, педагогічної літератури; фахових періодичних видань;
- перегляд пізнавальних телепередач, документальних та наукових фільмів;
- спілкування з колегами;
- відвідування уроків (занять) у колег і участь в їх обговоренні;
- проведення відкритих уроків та позаурочних заходів;
- участь у методичних заходах ПТНЗ та області (вебінарах, семінарах, круглих столах, нарадах, тренінгах, конференціях, тощо)
- робота з Інтернет-ресурсами (освітні сайти, портали, блоги, соціальні мережі), спілкування з колегами в он-лайн режимі ;
- організація гурткової та позаурочної роботи;
- участь у фахових конкурсах, фестивалях, виставках тощо;
- презентація власних методичних напрацювань (друк у періодичних виданнях, публічні виступи, висвітлення на освітніх сайтах та порталах)
- проходження курсів підвищення кваліфікації, стажування;

➤ відвідування музеїв, театрів, виставок; подорожі.

Кожна діяльність безглузда, якщо в її результаті не створюється певний продукт, чи немає яких-небудь досягнень. І в особистому плані самоосвіти вчителя обов'язково має бути список результатів, які повинні бути досягнуті за певний термін. Які можуть бути результати самоосвіти вчителя на певному етапі? (самоосвіта безперервно, але планувати його потрібно поетапно, найкраще - на навчальний рік). Результатами самоосвітньої діяльності можуть бути: підвищення якості викладання предмета, розроблені або видані методичні посібники, статті, підручники, програми, сценарії, дослідження; розробка нових форм, методів і прийомів навчання; оформлення дидактичних матеріалів, тестів, наглядностей; вироблення методичних рекомендацій по застосуванню нової технології; розробка та проведення відкритих уроків з власним, новаторським технологіям; проведення тренінгів, семінарів, конференцій, майстер-класів, узагальнення досвіду з досліджуваної проблеми (теми) тощо.

Лише за умови наявності результатів роботи, ми можемо говорити про її ефективність. Найбільш ефективною формою зарекомендувала себе система самоосвіти, яка дозволяє педагогу проявити творчість, креативність, майстерність. Варто зауважити також, що самоосвіта сприяє підтримці та розвитку найважливіших психічних процесів - уваги, пам'яті, розвиває критичне та аналітичне мислення.

Однак, якою б високою не була здатність вчителя до самоосвіти, не завжди цей процес реалізується на практиці. Причини, які найчастіше називають вчителі, це відсутність часу, брак джерел інформації, відсутність стимулів та інші. Насправді ж, це лише прояв інертності мислення та лінощів розуму, оскільки **самовдосконалення має бути потребою кожного педагога.**

Не бійтесь експериментувати, будьте активними, старанно працюйте над собою, проявіть творчість та креативність – і ви досягнете вершин педагогічної майстерності. Успіхів вам, шановні колеги!

Десять золотих правил самоосвіти педагога

- ✚ Знайомтеся і спілкуйтеся з авторитетними, відомими, досвідченими фахівцями у вашій справі.
- ✚ Регулярно читайте нову фахову літературу.
- ✚ Зробіть підписку на періодичні фахові видання.
- ✚ Створіть власну бібліотечку, в якій були б зібрані найнеобхідніші та цікаві матеріали, що стосуються вашої професії.
- ✚ Спілкуйтеся з колегами на професійних Інтернет-ресурсах - форумах, блогах, соціальних мережах.
- ✚ Приймайте активну участь у всіх методичних заходах, практикуйте публічні виступи.
- ✚ Беріть участь у фахових конкурсах. Навіть якщо ви не переможете, то все одно здобудете певний досвід.
- ✚ Не втрачайте можливості презентувати свої власні напрацювання (проводьте відкриті заняття, виставки розробок, висвітлюйте матеріали в періодиці та освітніх Інтернет-ресурсах)
- ✚ Розширте коло особистих інтересів; знаходьте час для подорожей, екскурсій, відвідайте виставки, музеї, театри
- ✚ Не лінуйтесь, працюйте, самовдосконалюйтесь щодня.

“Це невелике слово грандіозне за своїм значенням. Це "сезам, відчини" для будь-яких воріт, філософський камінь, який перетворює весь неблагородний метал людства в золото. Дурного воно робить розумним, розумного - блискучим, блискучого наполегливим і урівноваженим. Хлопцям - приносить надію, зрілим мужам - упевненість, немолодим - відпочинок. Це не тільки пробний камінь прогресу, але і міра успіхів в повсякденному житті. Це слово - **ПРАЦЯ.**”

Уільям Ослер